

Közösségi közlekedési szolgáltatás támogatása az irányítási rendszerek működtetésével

Káplár Zsófia
Irányítási Rendszer Menedzsment Irodavezető
Budapesti Közlekedési Zártkörűen Működő Részvénytársaság

Irányítási rendszerek bevezetése

- Versenypiac folyamatos változása, növekvő vevői, beszállítói követelmények

➡ egyre növekszik a szabványos irányítási rendszerek szerepe

- Egyik **alapelve az önkéntesség**, azonban a **vevői követelmények** erősödésével, ill. a **jogszabályi előírások** növekedésével **egyre nagyobb elvárás** a vállalatok felé az **irányítási rendszerek működtetése**

➡ **2013. évi LXXVII. Törvény** – „felnőttképzési tevékenységre vonatkozóan kidolgozott minőségirányítási rendszer”

➡ **24/2016. (VII. 18.) NFM rendelet** - vasúti járművek karbantartását, javítását és időszakos vizsgálatát végző vállalatoknak **ISO 9001** és **ISO 14001** tanúsítványokkal kell rendelkezniük

➡ **2015. évi LVII. törvény** – **ISO 50001** szerint tanúsított irányítási rendszer működtetésével mentesülhetnek a négyévenkénti energia audit alól

➡ **Budapest Környezeti Programja 2021-2026.** – **EMAS bevezetése** a közszolgáltatás végző társaságok számára

Alkalmazott irányítási rendszerek a BKV Zrt.-nél

A továbbiakban szó lesz arról,

- Hogyan lehet az irányítási rendszereket a Társaság **mindennapi folyamataihoz illeszkedően** működtetni?
- Milyen **megoldások és lehetőségek** rejlenek egy integrált irányítási rendszer kialakításában.
- Melyek az **EMAS** rendelet és az **ISO 14001** szabvány közötti azonosságok és különbségek?
- Melyek az **integrált irányítási rendszer** működéséből fakadó előnyök, a kialakítás menete, tapasztalatai, kapcsolódó javaslatok, várható jövőbeli változások?

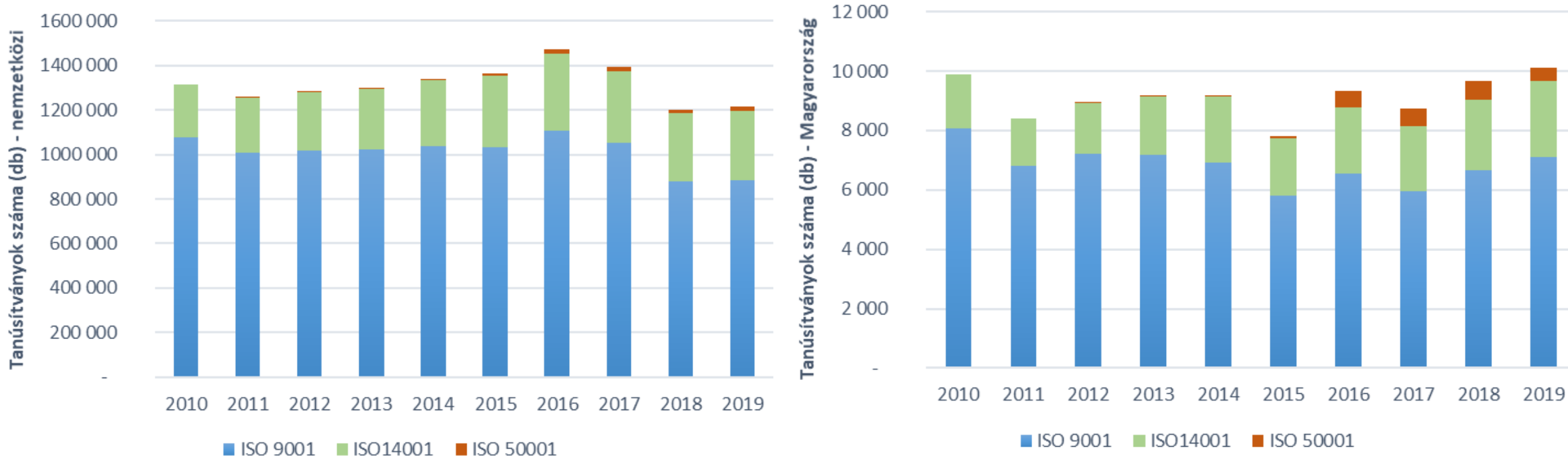
Alkalmazott irányítási rendszerek a BKV Zrt.-nél

Lehetővé teszik a rendszerszemléletű megközelítést, a teljesítmény javulását és a folyamatos fejlesztést!

- **ISO 9001** - segít a szervezet általános teljesítményének fokozásában, és megbízható alapot biztosít a vevői követelmények teljesítéséhez
- **ISO 14001 és EMAS** - célja a környezeti teljesítmény növelése és a károsanyag-kibocsátások csökkentése, valamint az átláthatóság a nyilvánosság tájékoztatásával
- **ISO 50001** - az energiagazdálkodási teljesítmény folyamatos növelését helyezi előtérbe, beleértve az energiahasznosítást és energiatudatosságot

→ együttes alkalmazás megkönnyítése érdekében egységes szerkezet

Tanúsítványok 2011-2019 között

1. ábra: ISO 9001, ISO 14001, ISO 50001 szerint tanúsított vállalatok száma 2011-2019 között

- Az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvény megjelenését követően kezdődött meg Magyarországon az ISO 50001 szabvány elterjedése

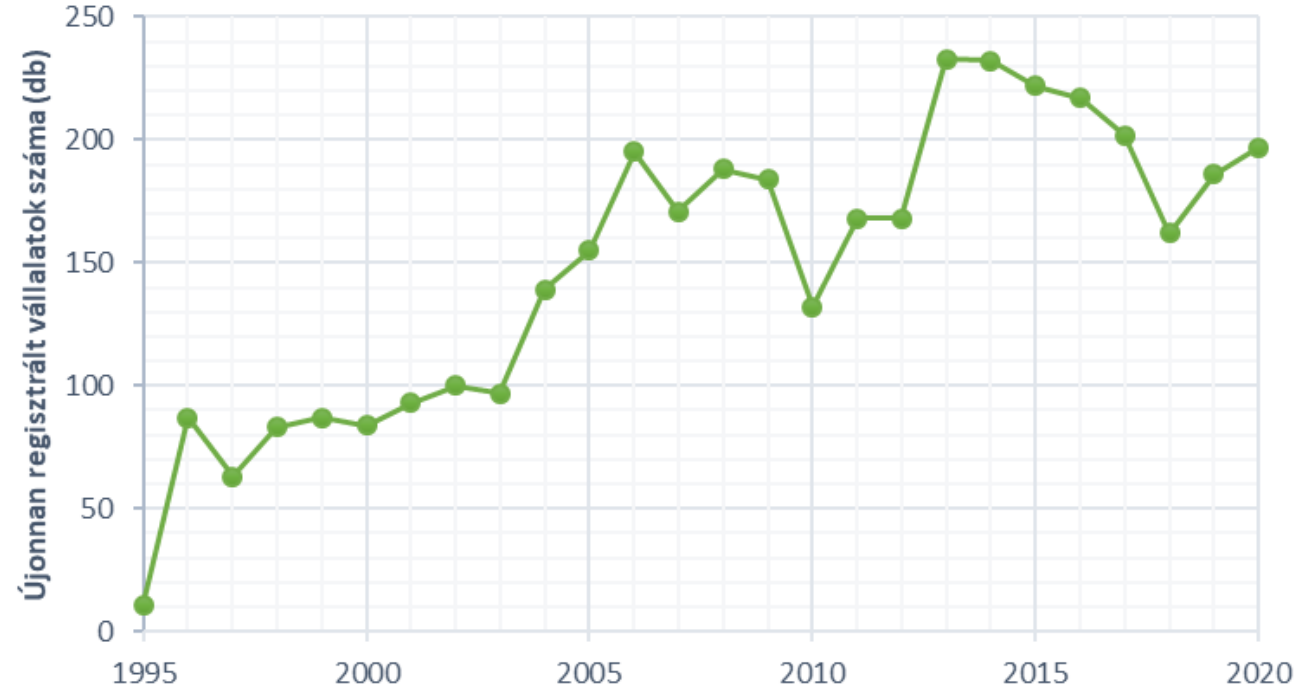
EMAS – Környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer

- EMAS = „Eco-Management and Audit Scheme” → Környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer → Az Európai Parlament és a Tanács 1221/2009/EK rendelete
- Az **ISO 14001 nemzetközi szabványon alapszik, de többletkövetelményeket fogalmaz meg** (a presztízse is nagyobb, azonban kevés szervezet rendelkezik még EMAS hitelesítéssel):
 - Előzetes környezeti állapotfelmérés és rendszeres környezetvédelmi ellenőrzések
 - Teljes jogszabályi megfelelés
 - Folyamatos, számszerűsített környezeti teljesítménynövelés
 - A hitelesítési eljárásba bevonja a kapcsolódó hatóságokat,
 - Ha egy telephely nem felel meg valamely jogszabályi előírásnak, az egész vállalat EMAS hitelesítése megghiúsul

EMAS – Környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer

- **Célja, hogy**
 - ✓ támogassa a szervezetek környezetvédelmi teljesítményértékelését és -fejlesztését,
 - ✓ tájékoztassa a nyilvánosságot magáról a szervezetről és a szervezet környezetvédelmi teljesítményének folyamatos javításáról
- **Előnye:** a szervezetek által publikált hatékonyságnövelő környezetvédelmi intézkedésekkel javulhat a szervezet külső megítélése
- **Nemzetközi szinten 3.930 szervezet** → Ebből **Magyarországon csupán 27 szervezet**

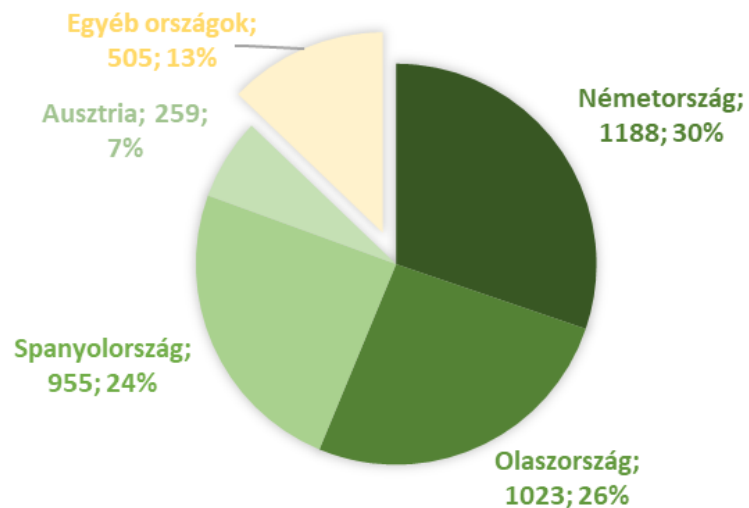

2. ábra: Első alkalommal EMAS hitelesítést szerző vállalatok száma 1995-2020 között

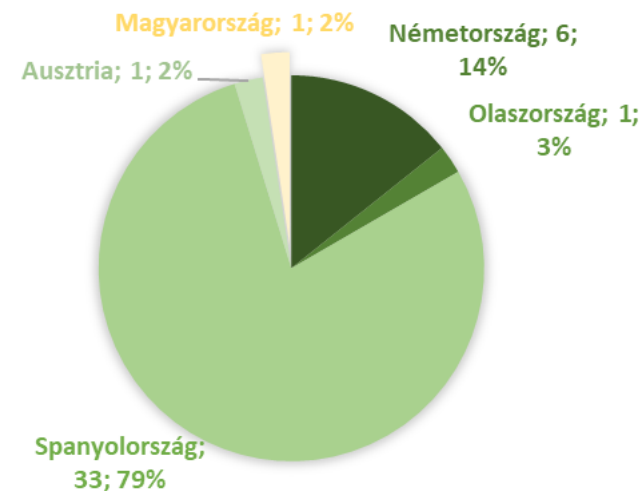
EMAS – Környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer

Magyarországon a városi, elővárosi, szárazföldi személyszállítási tevékenységet végző szervezetek közül egyedülként a BKV Zrt. rendelkezik EMAS hitelesítéssel, melyet 2021 februárjában szerzett meg.

EMAS HITELESÍTÉSSEL RENDELKEZŐ VÁLLALATOK SZÁMA

NACE 49.31 TEVÉKENYSÉGI KÖRŰ VÁLLALATOK SZÁMA

3. ábra: EMAS hitelesítéssel rendelkező vállalatok megoszlása terület és a városi, elővárosi, szárazföldi személyszállítási tevékenység alapján (2021)

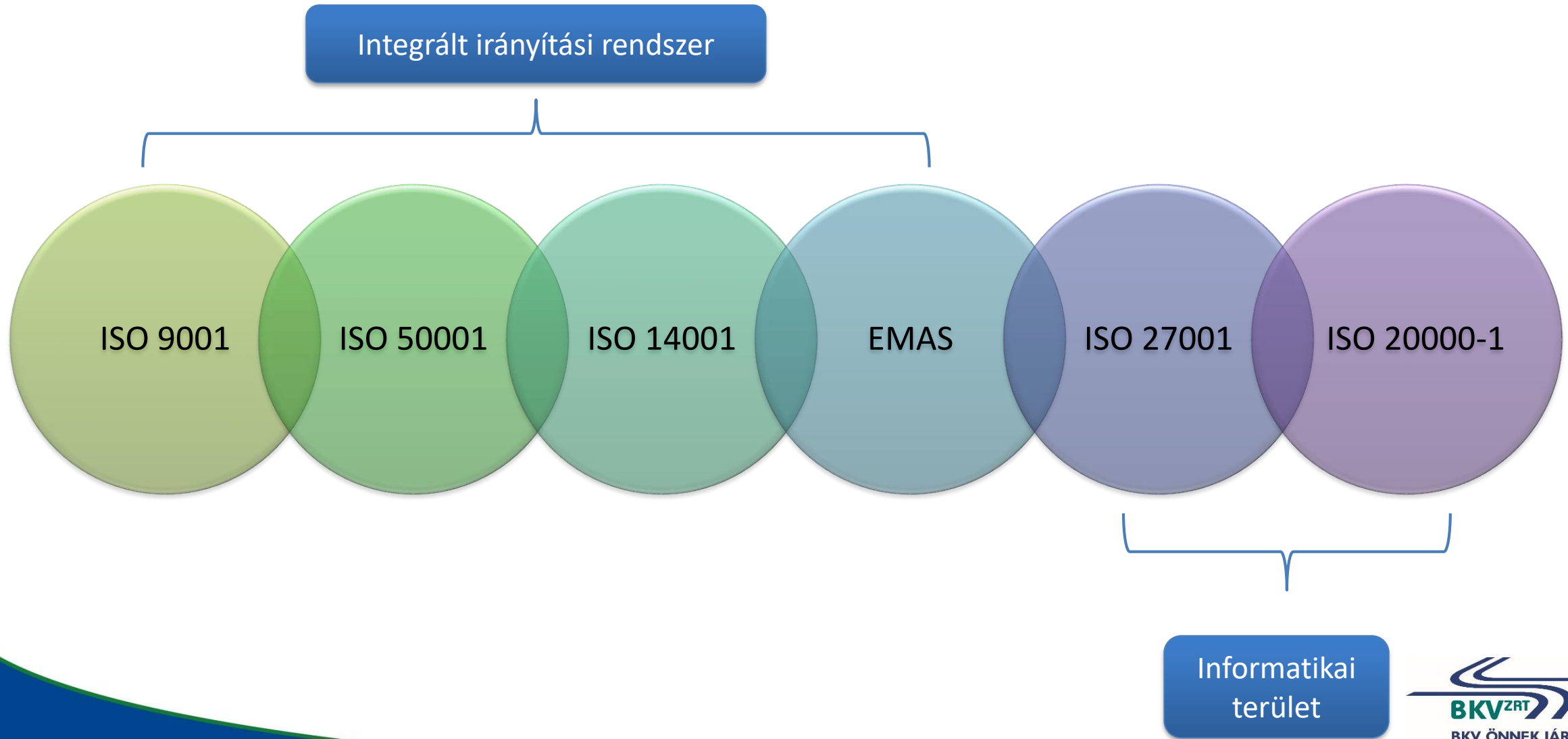
- A fenti országokban az EMAS népszerűségének oka abban is rejlik, hogy sok esetben a hitelesített vállalatok **egyszerűsített hatósági eljárásokban** vehetnek részt vagy **támogatásokban részesülhetnek** (pl.: hatósági díjcsökkentés, adókedvezmény).

Az irányítási rendszerek jövője

- **Egyetlen közös menedzsmentrendszer**
- Elengedhetetlenné fog válni a **menedzsmentrendszer szoftveres támogatása**
- **Egyre inkább a felső vezetést teszik az auditok célzott interjúalanyának**
- Egyre fontosabbá válik, hogy a vezetőség az **irányítási rendszerek folyamatait belső, üzleti folyamatoknak tekintse**
- Egyre fontosabbá válik a sokféle, néha **egymást is átfedő**, bonyolult külső és belső követelmények kezelése

A BKV Zrt. által működtetett irányítási rendszerek

A BKV Zrt. által működtetett irányítási rendszerek – Alkalmazási terület

ISO 9001

- vasúti járművek karbantartását, javítását és időszakos vizsgálatát végző műhelyek tevékenységei;
- autóbusszal és trolibusszal végzett közszolgáltatási célú személyszállítási, valamint a kapcsolódó forgalmi és műszaki folyamatok, beleértve a karbantartási, javítási tevékenységeket, továbbá a vizsgáló állomások időszakos műszaki vizsgáztatási tevékenységei;
- oktatási folyamatok;

ISO 14001 EMAS

- vasúti járművek karbantartási, javítási és felújítási, valamint időszakos vizsgálati, továbbá létesítmény-üzemeltetési tevékenysége, raktár-üzemeltetési tevékenység és a vonali infrastruktúra üzemeltetés járműtelepen található kiszolgáló tevékenysége;
- autóbuszok és trolibuszok üzemeltetéséhez kapcsolódó forgalmi és műszaki folyamatok, beleértve a karbantartási és javítási tevékenységeket;

ISO 50001

- városi, elővárosi szárazföldi személyszállítás;

Integrált irányítási rendszer kialakítása a BKV Zrt.-nél

Cél: a szigetszerű működés megszüntetése és a harmonizált felépítésű irányítási rendszerszabványok szerinti integrált működés

→ Előnyei:

- ✓ A **működés hatékonyabbá válik**, amely során az anyagi és emberi erőforrásokat is csökkenteni lehet
- ✓ A belső **auditok száma** és időtartama várhatóan **felére lecsökkenthető** azok összevonásával, ezáltal a telephelyek leterheltsége is csökken:

	Jelenlegi belső auditok száma (db/év)		Integrálás után várható belső auditok száma (db/év)
ISO 9001	52	} 93	≈50
ISO 14001	15		
ISO 50001	26		

- ✓ **Megszüntethetők az átfedések**, ismétlődő feladatok
- ✓ Egységesebb és **átláthatóbb dokumentációs rendszer**
- ✓ Az egymással **szembenálló célok között egyensúly alakul ki**, az egymással ütköző feladatok és felelősségek megszűnnek.

Integrált irányítási rendszer kialakítása a BKV Zrt.-nél

- ✓ Külső auditok vonatkozásában
 - 13 telephely/év helyett 6 telephely/év-re csökken az érintett telephelyek száma
 - a külső auditok összköltsége várhatóan 20%-kal csökken:

Jelenlegi auditornapok	Integrálás után várható auditornapok	Jelenlegi költség	Integrálás után várható költség
52 nap/év	≈40 nap/3 év	5M Ft/3 év	≈4M Ft/3 év

A rendszer kialakítása előtt az alábbi nehézségek kerültek azonosításra:

- A belső integrált **auditok nagyobb egyidejű személyi érintettsége** → több **belső auditort** kell képezni
- Az **eltérő alkalmazási területek** miatt az egyes szakterületek számára nehézséget okozhat az **egységes szabályozó környezet megértése** és telephelyszintű **alkalmazása** → rendszeres **kapcsolattartás** javasolt az **irányítási rendszer felelősökkel**
- Az integrálás folyamán külön figyelmet kell fordítani a különböző **irányítási rendszerek** azonos témáiban kialakított **megoldásainak összehangolására** → pl.: mutatószámok egységes szerkezetbe való megjelenítése

Integrált irányítási rendszer kialakítása a BKV Zrt.-nél

- Előkészületei 2021 januárjában kezdődtek meg
- Első lépésként kiterjesztésre került a környezetközpontú irányítási rendszer az Autóbusz és Trolibusz Üzemeltetési Igazgatóságra is, melyhez a következők vezettek:
 - ✓ Segítség az egyre szigorodó környezetvédelmi jogszabályoknak való megfeleléshez
 - ✓ Környezetvédelem iránti elkötelezettség
 - ✓ Erőforrások hatékonyabb felhasználása
 - ✓ Az EMAS bevezetéséhez jó alapot nyújthat az ISO 14001
- Az IIR bevezetését az Irányítási Rendszer Menedzsment Iroda végezte a koordinációs szakterületek együttműködésével.
- IIR hatálybalépése: A Minőség-, környezeti és energiagazdálkodási politika (IIR politika) vezérigazgató általi jóváhagyása → Kézikönyv szabályzat formájában történő kiadása.

Konklúzió

Amennyiben a vállalatok valamely külső követelmény teljesítésére válaszul vezetnek be irányítási rendszereket, úgy célszerű a rendszerek adta lehetőségeket minél inkább kihasználni és a működtetésből fakadó előnyöket hasznosítani.

A menedzsment rendszerek:

- ✓ Segítik a **vállalati célok meghatározását** és azok eléréséhez szükséges eszközök kiválasztását,
- ✓ Alapot teremtenek a **munkavállalók tudatosságának növeléséhez** a fenntartható működés érdekében,
- ✓ Támogatást nyújtanak a **teljeskörű jogszabályi megfelelés** eléréséhez,
- ✓ Biztosítják a **vállalat teljesítménymutatóinak** nyomon követését, ezáltal az esetleges eltérések mielőbbi felismerését.

Társaságunk tapasztalatai az irányítási rendszerek működtetéséről:

- Folyamatszemléletű működtetés (pl.: társasági folyamattérkép)
- Nyomon követhetőséget elősegítése (pl.: mérőeszközök kezelése, teljesítménymutatók)
- Kockázatalapú gondolkodásmód
- Környezeti hatások azonosítása, intézkedések a jelentős hatások csökkentésére
- Energetikai korszerűsítések (pl.: napelem telepítés, épületszigetelés),
- Energiahatékonysági és környezetvédelmi szempontok megjelenése a beruházási folyamatokban
- A menedzsmentrendszer működési hatékonyságának jelentős növekedése → ezáltal a munkafolyamatok egyszerűbbé válása

A BKV Zrt. integrált irányítási rendszerének fejlődési iránya egyrészt az alkalmazási terület bővülésében, másrészt az Társaság rendszereit összefogó szervezet szolgáltató, támogató szerepének erősítésében rejlik

Milyen irányban fejleszthetjük tovább az integrált irányítási rendszert?

→ Bővítési lehetőség a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági szabvánnyal (ISO 45001),

→ További telephelyek bevonása az EMAS hitelesítési eljárásba

➡ Utóbbihoz viszont arra lenne szükség, hogy Magyarországon az EMAS hitelesítés szélesebb körben váljon ismertté, és valós előnyökhöz juttassa a szervezeteket, illetve államilag is támogassák (pl.: adókedvezmények, egyszerűsített hatósági eljárások) a többletkövetelményeket vállalt társaságokat.

Korábbi évek javaslatai az EMAS népszerűsítésére:

- Hosszabb időtartamra szóló környezetvédelmi engedélyek, ritkább ellenőrzések
- Kötelező jelentéstétel teljesítése az EMAS nyilatkozattal
- Pályázatoknál előny biztosítása (ISO14001 ≠ EMAS)
- Pályázati lehetőség biztosítása EMAS rendszer kiépítésre
- Az EMAS szerepe az energetikai audit kötelezettség teljesítésében
- EMAS logó, EMAS rendszer népszerűsítése a köztudatban, médiában
- Átláthatóság, nyilvánosság iránti igény fokozása
- Aktív közösség

Forrás: EMAS Kerekasztal 2020

Köszönöm a figyelmet!